

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Disputationes Theologicae

Quatuor Tomis distinctæ: Quibus Univerſa Theologia Scholastica Clare,
Breviter & accuratè explicatur

De Deo, Et De Angelis

Martinon, Jean

Burdegalæ, 1644

Sect. 4. Difficultates & notæ circa doctrinam præcedentem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73898)

concauo corporibus iterum repleto. Nam alioqui mutaretur localiter, si recederet, aut accederet, aut aliter in illo secundum se defineret esse, vel inciperet: quia plus vel minus intrinsecam extensionis situalis haberet. Et si alium mundum crearet distantem ab illo qui nunc est, esset inter vtrumque mundum, quamuis inter vtrumque nihil aliud interiaceret. Alioquin haberet extensionem situalem intrinsecam interruptam & discretam: quod non minus est impossibile, quam Deum habere extensionem intrinsecam suae durationis interruptam & discretam, in eo casu quo vniuersum destrueret, & postea reproduceret, non durando seu perseuerando in esse, donec eundem mundum reproduceret, vel alium crearet. Quod implicare contradictionem manifestum est. Sic enim Deus defineret & inciperet esse.

17. Deus continet sine mole, omnes dimensiones.

Sequitur tertio, Deum excellenter, sine mole, & sine partibus, continere omnem longitudinem, latitudinem, & profunditatem, habereque actu quicquid ex parte sui necessarium est, vt infinita corpora possint ipsi esse presentia, postea solum quod existat, quamuis alia sint extra alia, & molem imensam constituent: sicut per aeternitatem habet quicquid ex parte sui necessarium est, vt quaecunque sunt, aut esse possunt successiue in infinitum, sint illi temporaliter presentia. Ita vt sicut aeternitas est duratio actu infinita, carens principio & fine, per quam Deus existit ante mundi creationem, & habet ex se quicquid durationis requiritur, vt coexistat rebus quibuslibet creabilibus prius & prius in infinitum a parte ante, vel posterius & posterius in infinitum a parte post: quod non habet res in tempore creata, vel in tempore definens: neque enim Angelus initio mundi creatus, vi durationis quam re ipsa habuit, coexistisset alteri Angelo quem Deus longe ante mundum creasset. Sic immensas diuina concipienda est velut diffusio entitatis diuinae actu infinita vndequaque, per quam Deus excedit infinite limites huius vniuersi, habetque ex se quicquid est necessarium vt respondeat intimè, & praesens sit quibuscunque corporibus extra mundum creabilibus in infinitum, sine vlla sui mutatione locali; quod non habent corpora iam creata, vel Angeli, quae cum diffusione & extensione formalis aut virtualis, non est actu infinita, & illimitata ex parte sui. Et certe alioqui Deus non esset actu imensus, si tantum haberet diffusionem huic mundo respondentem: vt non esset aeternus, si haberet tantam durationem huic mundo respondentem, & non illi praexistere. Sic enim esset limitatus in duratione & diffusionem, aequè ac mundus ipse, eique commensuratus. Atqui de fide est Deum esse actu imensum & aeternum, id est, illimitatum & immensurabilis diffusionis & durationis. Ergo non habet solum diffusionem, huic mundo respondentem: sed infinite magis late patentem vndequaque, per quam aptus est in-

time praesens esse quibuscunque creaturis extra mundum producibilibus: Sicut per aeternitatem poterat coexistere creaturis producibilibus prius & prius in infinitum ante mundi creationem.

SECTIO IV.

Difficultates, & nota circa doctrinam praecedentem.

Contra primam partem conclusionis propositae nihil peculiare magni momenti obijcitur. Nam quod Deus in Scriptura dicatur specialiter esse in caelo, in templo Salomonis, in Sion, &c. de speciali modo ratione alicuius operationis vel effectus intelligendum est. Quo pacto Deus specialiter est in caelo, per gloriam: in iustis, per gratiam: in templo, per maiestatem: in Christo, per vnionem hypostaticam: in Ecclesia vniuersa, per directionem specialem & assistentiam. Indecentia vero quae videtur esse in eo quod Deus sit intimè praesens rebus etiam foedioribus, imaginaria est, nec nisi respectu nostri, quos haec male afficiunt. Imò illa qualicumque, sunt Dei opera. Neque est indignus, Deum indistincter & intimè illis adesse, quam producere & conseruare. Lux caeno non inficitur: nec anima spiritalis leproso corpore: nec Angeli mundo corporeo. Vellem autem ad hoc attenderent Calvinistae, vt non adeo mouerentur indignitatibus quibusdam, quae circa species Eucharisticas contingunt aliquando. Quasi plus sit corpus Christi, quam Deus. Illa verò quae Deo tribuuntur interdum in Scriptura, ambulare, venire, ascendere, descendere, tropica sunt ex effectibus. Difficultas denique naturalis, quomodo Deus existens indiuisibilis, sit in spatijs diuisibilibus, totus in toto, & totus in qualibet parte, qua ratione videtur multiplicatum id quod vnicum est, & videtur esse extra se, ac distare à seipso; si totum est vbi-que: id sanè ratione naturali explicari satis nequit, vt fateatur Magister in primo distinctione 37. Lit. F. Eadem tamen difficultas est de anima rationali, & de Angelis. Et multa sunt quae esse quidem constat, non tamen satis apparet quomodo. Vt compositio continui, motus, tempus, aeternitas, organizatio animalium ex vilissima & parte vniuersi materia. Praedicta difficultas non sufficit ad destruendum dogma fide & ratione aliunde certum. Mouit tamen Vortium Calvinistam (& sanè alios) quae mouere deberet: nam si attendunt, ea quae contra Christum praesentiam multiplicem opponunt argumenta, contra hanc aequè militant. Nihil enim refert, sitne corpus, an spiritus, id quod localiter multiplicatur: cum diffusus totus in eo sit, quomodo vnum & idem potest

Non est indignum Deo adesse rebus vilioribus.

in locis diuersis simul esse totum, & esse quodammodo extra se, & diuisum à se: spiritus autem non est minus vnus & idem, sibi ipsi, quam corpus.) Mouit, inquam, Vvorstium vt negaret Deum esse vbique substantialiter. Quare in celo tantum esse vult. Et de anima rationali idem asserit esse tantum in corde, vel in cerebro. Nā alioqui si tota esset in corde, in cerebro, & in alijs partibus; esset extra se. Ita ex scriptis refert Becanus tract. 1. cap. 6. q. 1. qui cum merito Arianismi arguit. Nam si diuinitas erat tantum in celo: quomodo erat vnica substantialiter humanitati Christi existentis in terris? Deinde cur in hoc cœli puncto potius quam in illo? Anima quoque rationalis cur in hoc potius puncto cordis, vel cerebri, quam in illo? nam ne in parte quidem minima adæquatè inesse dici potest iuxta Vvorstium: alioqui vel esset extrinseca, si est indiuisibilis, & tota est in parte quolibet illius partis diuisibilis: vel si non est, sed pars in parte; erit quanta & diuisibilis. Cur, inquam, anima est potius in hoc puncto cordis aut cerebri, quam in alio, cum cor sit homogeneum, id est, constet partibus non dissimilibus, itemque cerebrum? Deinde anima ex Aristotele, & consensu omnium Philosophorum est actus corporis organici potentia vitam habentis. At vnicuique punctum nō est corpus organicum. Quanam enim organi ratio, & quamnam organa possunt esse in puncto vnico? Attingere autem organa per virtutem à se derivatam, & extra se immissam, non est ea informare, & esse actum substantialem. Alioqui sol virtutes suam in terram irmittere, eam informaret. Itē quomodo anima videt in oculo, olfacit in naribus, tangit in omnibus corporis partibus, si ibi non est? Respondet tortè Vvorstius animam hæc omnia præstare è puncto in quo est, per virtutem à se distinctam & immissam. Ergo cum experiamur sensationes non minus procedere à principio substantiali sensu, quam intelligere & velle, à principio rationali: intelliget partem & vult per virtutem distinctam: atque omnia vitæ exercitia, & actus secundi vales, discurrere, mereri, peccare &c. sicut per virtutem distinctam, non per ipsam animam, quæ secundum suam essentiam & substantiam mortuo quodam modo semper malebit, cæca & nihil videns, nihil intelligens, nihil appetens. Sola enim virtus ab anima derivata, & localiter distincta, videbit, audiet, intelliget, appetet, viuet, liberabit, peccabit, merebitur, dolebit, delectabitur, & cætera vitæ officia præstabit. Hæc quod studium contradicendi mysterio Eucharistia, & pertinacia Hæreticos adduxit!

19. Ad secundam partem conclusionis declarandam, nota primò immensitatem differre ab vbiuitate, seu existentia Dei in rebus; quod immensitas Deo contrariatur absolute necessitate: vbiuitas verò non nisi supposita creatione & existentia rerum creatarum, quæ absolute libera est. Eà verò positâ sequitur necessariò, ex attributo immensita-

tis, vt quicquid ponitur, sit Deo præsens localiter: sicut ex attributo æternitatis sequitur necessariò, vt quicquid est in quacunque temporis differentia, Deo inimè coexistat.

Nota secundò, immensitatem sumptam veluti radicaliter, pro exigentia & absolute necessitate diffusionis omnimodæ, esse quidem perfectionem simpliciter simplicem; at non sumptam pro extensione actuali & diffusionem omni ex parte infinita, per quam apta est, completè ex parte sui, respondere omnibus spatijs realibus in infinitum creabilibus. Vel enim sumitur inadæquatè pro qualibet indiuisibili & partiali præsentia, aptitudinali respectu spatorum creabilium, & actuali respectu creatorum: vel adæquatè pro tota illa diffusionem infinita. Si primum: non est melior ipsa, quam altera qualibet partialis ad alteram spatijs partem, incompossibilis cum ipsa, cuiuslibet enti semel sumpto. Si secundum: illa quoque non conuenit Deo semel sumpto, sed infinities veluti replicato. At perfectio simpliciter simplex illa est, quæ cuiuslibet enti, vt vni scilicet semel sumpto, melior est ipsa quam non ipsa, aut quælibet alia incompossibilis cum ipsa.

Confirmatur, quia cum omnis perfectio simpliciter simplex sit Deo essentialis: vel tota Dei essentia non esset vbique: vel illa tota correspondentia, & extensio infinita, vbique esset: quod est falsum. Idè de æternitate cum proportione dicendum est. Si qui verò dicunt immensitatem actualem, id est, diffusionem formalem per omnia spatia realia & imaginaria, esse Deo essentialem: coguntur dicere absurdum aliquid, & impium: nempe Deum nunc non esse, neque vnquam fuisse. Quia de immensitate philosophandum est, vt de æternitate. At æternitas sumpta pro actuali diffusionem per omne tempus reale & imaginarium collectiue, seu tota, vel non est de essentia Dei: vel alioqui Deus iam non est, quia nunc non est tota illa diffusio: & impossibile est rem esse, si non sit eius essentia, id est, id quo est id, quod est, & sine quo nec esse potest, nec concipi.

Respondent aliqui, Deum esse identicè, non formaliter. Sed contrà primò, vnumquodque est formaliter id quod est, & habet formam vel rationem quæ constituitur in esse quod habet, & quæ est id quod est. Ergo si Deus est, est formaliter Deus. Secundò, quod non habet rationem quæ formaliter sit tale, non est tale verè & simpliciter: quamuis identicè habeat illam rationem, id est, sit idem re cum ratione illa. Et sicut verum est dicere Petrum non moueri quando non mouetur formaliter, licet motus sit identicè Petrus (suppono enim modos non distinctos in re, ab ijs, quorum sunt modi) ita simpliciter verum esset dicere Deum non esse, si non est formaliter aliquid quo Deus in esse Dei constituitur, sed identicè tantum.

Respondent hanc propositionem, Deum non esse formaliter, significare Deum non concipi perfectè essentialiter, cum concipi-

Immensitas actualis nō est perfectio simplex & essentialis, Deo.

20.

Anima rationalis est tota in toto corpore, & tota in qualibet parte.

Becan.

piatur tota diffusio immanentis & eternitatis. Sed contra primò, aliud est Deum non esse formaliter id quod est: & Deum non concipi. Neque enim Deus est per nostrum conceptum. Secundò, ille conceptus essentia diuinæ est peruersus. Nam verus conceptus essentia rei cuiuslibet, est conceptus illius quo res formaliter est id quod est, & sine quo tanquam intrinsecè inexisterente res nec esse potest, nec concipi. At diffusio illa non est id quo Deus formaliter est id quod est. Alioqui Deus non est Deus hoc instanti, neque vllò præcedenti aut sequenti: quia non est in vllò instanti tota diffusio eternitatis. Deus autem non est verè Deus sine eo quo formaliter est Deus, id est, sine ratione quâ constituitur in esse Dei.

22 Nota tertio, quando dicimus Deum extra cælos esse in spatiis imaginariis infinitis, id ita esse intelligendum, quòd Deus verè sit in seipso, & existat substantialiter, vbi nos spatia infinita imaginamur: non autem quòd verè ibi sint spatia realia, quibus Deus coexistat & actu præsens sit. Nam, vt rectè D. August.

August.

lib. II. de ciuitate, cap. 3. in fine. *Inane est cogitare extra mundum infinita loca: sicut inane est ante initium huius mundi cogitare infinita tempora præcessisse.* Dico igitur nulla dari spatia realia ab æterno, præter diuinam immensitatem: siue independentia à Deo & improducta, quòd est alienum à fide, & contra symbolum Nicænum affirmans Deum esse factorem omnium visibilium & inuisibilium: siue producta & dependentia, quòd repugnat Concilio Lateran. cap. *Finiter*, asserenti Deum omnia condidisse in tempore: sed neque esse vlla spatia realia in tempore producta, præter corpora ipsa, & similia, quæ sunt spatia physica sua mole: alia verò spatia in quibus Deus & mundus sint, esse planè superflua. Si enim necessaria, maximè vt Deus & mundus in eo sint, & motus localis in eo fiat, & præsentiarum variatio. Sed contra. Nam vel ipsa spatia sunt in aliis similiter, vel non. Si primum, itur in infinitum. Si secundum: quidni Deus, & corpora, & cætera creata, æquè primò sint & ponantur in seipsis, non in alio reali & actuali spatio distincto? Rursus sicut per se ipsa formaliter sunt, & veluti ponuntur in existentia, sine alio tempore, aliter distincto in quo recipiuntur: ita per se ipsa formaliter existere ponunt sine spatio reali distincto. Et quemadmodum fluxus durationis satis intelligitur & fit in ipsa sine tali spatio reali fluente & temporaneo: sic & motus localis, sine vllò alio spatio reali immobiliter permanente. Capacitas verò illa vt mundus sit vbi nunc est, & alia esse possunt vbi non sunt, vel malè concipitur, vel nihil aliud est quàm possibilitas, vt mundus, & alia, sint vbi nunc sunt, aut esse possint vbi actu non sunt. Sicut autem possibilitas merarum aliarum non est quid reale actu existens, sed tantum posse esse: sic nec ista. Alioquin extra Deum totæ existerent res ab æterno, quorundam res autem temporales. Neque

Non datur spatium infinitum præter Deum.

Deus censendus est esse in illa possibilitate extra cælos, tanquam in alio à se distincto, & actu sibi præsentè ac coexistentè. Nam possibilitas illa nihil est aliud, quàm corpora posse esse extra cælum vbi spatia imaginaria concipimus. At posse tantum esse non est esse. Sed Deus tamen est concipiendus ita nunc se habere per suam diffusionem immentam, vt vi illius immutata, & eodem modo se habentis intrinsecè, presens esset omnibus corporibus quæ extra mundum crearentur, quantumuis illa in infinitum omni ex parte multiplicarentur, vel magis ac magis in infinitum extenderentur.

Nota quartò, Patres interdum dicere, Deum nusquam esse, & non esse in loco; propter illimitationem præsentia diuinæ, intelligendo scilicet locum determinatum & finitum, quem Deo negant merito. Dicunt etiam aliqui, Deum nusquam esse, & vbi que. Nusquam, quia nullo loco circumscriptur. Vbi que, quia à nullo excluditur. Quod si queratur an Dei maximè proprium sit esse immensum, & esse vbi que, ita vt nulli creaturæ communicari possit? Respondeo, Dei proprium esse, vt sit immensus absolute necessitate: & sit vbi que necessitate omnimodà ex parte sui, posita aliunde existentia creaturarum. Vbi que itatem verò dependentem, & contingentem, creaturæ communicari posse, tum spiritibus, tum etiam corporibus, quæ etiam totaliter vbi que esse possunt spiritali modo, & indiuisibili, vt corpus Christi est in speciebus Eucharisticis. Idemque censo dicendum de immensitate. Cum autem Patres ex immensitate Filij probant eius diuinitatem: vel loquuntur de immensitate absolute necessaria: vel argumentantur, non absolute ex natura rei, quæ sumptà, sed supposito aliunde reuelato, spiritus creatos, & qui quid non est Deus, habere, vbi limitatum. Licet alioqui non repugnet immensitate dependentem & contingentem potuisse communicari creaturæ.

Deus nusquam est, & vbi que.

Immensus & vbi que, quomodo Dei propria?

SECTIO V.

Refertur & impugnat sententia quorundam contra Dei immensitatem.

24 Contra id quòd diximus, Deum esse actu diffusum ultra cælos in infinitum quaquà versum, ad instar lucis à Deo creatæ, in infinitum ex parte diffusæ & immensæ, vel instar corporis infinite vndeque extensis: cum ea tamen differentia, quòd corpus illud, & lux corporea, extenderentur in infinitum vndeque per varias sui partes, quæ extensio formalis appellatur: Deus autem sua entitate indiuisibili, per sui replicationem, & per æquialitiam, non minus diffunditur, ad eum modum quo anima rationalis & indiuisibilis diffunditur per totum corpus quòd informat, & Angelus per sp-